

Iktatószám: 164028/05.06.2024

Jóváhagyta:

Belső jelentés
Differenciált érettségi vizsga elérése

Előkészítette:

Láttamozta:

A jelentést a Programok és Projektek Vezérgazgatósága állította össze.

Tartalom

I.	Téma/ Probléma/ Feladat.....	3
II.	Elemzés	4
III.	Következtetés	5
IV.	Javaslatok, ajánlások.....	5
V.	Melléletek	6

I. Téma/ Probléma/ Feladat

Tekintettel arra, hogy térségünkben a román nyelv oktatása és főleg a diákok eredményei az egyik legkényesebb kérdés mind a mai napig, Hargita Megye Tanácsa prioritásként kezelte az elmúlt évek során, és kezeli a kisebbségi oktatás kérdését és fontosnak tartja az állam nyelvének elsajátítását a diákok körében. Viszont az elmúlt évek országos felmérőinek eredményeit és érettségi eredményeit megvizsgálva kijelenthető, hogy a Hargita megyei diákok nagy százaléka elsősorban a román nyelv és irodalom tantárgyból nem éri el az átmenő szintet az említett vizsgákon.

Úgy gondoljuk, hogy a magyar kisebbségnek szüksége van arra, hogy specifikus nyelvi igényeinek figyelembe vétele mellett tanulhassa az állam nyelvét, vagyis mindenekelőtt másodnyelvként/nem anyanyelvként, olyan tantervek, tankönyvek és más oktatási segédeszközök segítségével, **illetve az ezek szerinti differenciált számonkérés alapján**, amelyek nyelvi kommunikatív kompetenciát olyan mértékben fejlesztek, amely mértékben az adott társadalmi, gazdasági, politikai, kulturális érvényesülés azt megkívánja.

Probléma:

- **alacsony átmenési arány az érettségi vizsgákon, az országos felméréskön,**
- **gyenge jegyek román nyelv és irodalom tantárgyból,**
- **a speciális tantervek és tankönyvek hiánya minden szinten és az ezek szerinti differenciált számonkérés.**

Probléma, hogy nincs különbségtétel az államnyelv kisebbségi és anyanyelvi környezetben való oktatását illetően sem a tantervek, sem a tankönyvek szintjén, ami emberjogi szempontból megközelítve teljes mértékben diszkriminatív, illetve nincsen összhangban sem a romániai sem pedig az európai törvénykezés esélyegyenlőséget garantáló előírásaival. Ennek következményeként a román nyelv tanítása arra korlátozódik, hogy nagy mennyiségű nyelvtani és irodalmi ismeret elsajátítását követelik meg a kisebbségi oktatásban résztvevő tanulóktól és a számonkérés nem differenciált módon történik.

II. Elemzés

Bár a megyei tanácsnak nem hatásköre ez a tevékenység, de évek óta kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a térségünkben élő magyar diákok megfelelő módon elsajátíthassák az állam nyelvét, hogy társadalmi szempontból értékes, hasznosítható tudást adjunk át gyerekeinknek, és ezáltal javítsunk az országos felméréskön és az érettségi vizsgákon elért eredményeiken is.

A román nyelvoktatás új alapokra történő helyezése érdekében 2018-ban létehoztunk szakemberek bevonásával egy **megyei szintű munkacsoportot, amely a specifikus tantervek és programok mielőbbi érvénybe léptetése érdekében szorgalmazta/szorgalmazza a román nyelv oktatásának reformját a pecifikus tantervek bevezetését minden szinten, és az eszerinti differenciált számonkérést, a román nyelvtanulás, tanítás javítása érdekében, hogy a diákok jobb eredményeket érjenek el az országos felméréskön, és érettségi vizsgákon.**

A munkacsoportot a Hargita Megyei Tanfelügyelőség szakértői, román nyelv és irodalom tanárok, valamint a Hargita Megye Tanácsának képviselői alkotják.

Éppen ezért az elmúlt évek során arra kértük a szaktárcát vezető minisztereket, **2021. április 28-án** , a tanügyminisztérium esélyegyenlőségért felelős államtitkárát, **2021. június 1-én** , a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárát, valamint **2022. május 27.** - a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárát a Hargita megyében történő látogatásuk során ismételten kértük és anyagot adtunk át, arra vonatkozóan, hogy **támogassák az állami és minisztériumi döntéshozó fórumokon azon törekvésünket, hogy a sajátos, specifikus tantervek és programok, illetve az ezek szerinti differenciált számonkérés mielőbb érvénybe léphessen a kisebbségi iskolákban minden szinten, az előkészítőtől a XII. osztályig (1-es számú melléklet).**

III. Következtetés

A román nyelv oktatásának javítását, reformját célzó munkacsoport a román nyelv a **román nyelvtanulás, tanítás javítása érdekében többek között szorgalmazta:**

- **A specifikus tantervek és programok mielőbbi érvénybe léptetése érdekében szorgalmazta/szorgalmazza a román nyelv oktatásának reformját.** Éppen ezért az elmúlt évek során arra kértük a szaktárcát vezető minisztereket, a tanügyminisztérium kisebbségi oktatásért felelős államtitkárait, hogy **támogassák az állami és minisztériumi döntéshozó fórumokon azon törekvésünket, hogy a sajátos, specifikus tantervek és programok, a kommunikáción alapuló tanítás, illetve az új, specifikus programok szerinti differenciált számonkérés mielőbb érvénybe léphessen a kisebbségi iskolákban minden szinten, az előkészítőtől a XII. osztályig.**

IV. Javaslatok, ajánlások

Figyelembe véve az elmúlt évek országos felmérőinek eredményeit és érettségi eredményeit, valamint azt is, hogy a szaktárca ütemterve szerint csak 2025 után lesz biztosítva minden szinten a román nyelv sajátos, specifikus tanterv szerinti oktatása, számonkérése a magyar tannyelvű iskolákban tanuló diákok számára, fontosnak tartjuk, a továbbiakban is:

- **A specifikus tantervek és programok, valamint a specifikus programok szerinti differenciált számonkérés mielőbb érvénybe léptetésének érdekében a román nyelv oktatásának megreformálását.**

2024. május 16.

Mellékletek –

1-es számú melléklet az állami és minisztériumi döntéshozóknak átadott/eljutattott anyag

Studiul limbii române ca limbă nematernă pentru elevii din învățământul cu predare în limbile minorităților naționale

Sistemul românesc de învățământ, prin structura sa, oferă deschidere spre multilingvism, pe lângă formele de învățământ în limba maternă română **asigură cadrul legal pentru forme de învățământ și în limbile minorităților naționale, cu privire la predarea disciplinei Limba și literatura română, prin prevederile art. 46, alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, “... *Disciplina Limba și literatura română se predă pe tot parcursul învățământului preuniversitar după programe școlare și manuale elaborate în mod special pentru minoritatea respectivă*”, alin. (4) legiferează că „*Testele la disciplina Limba și literatura română se elaborează pe baza programei speciale*”, iar alin. (5) reglementează că “*Testele de evaluare, subiectele de examen de orice tip din învățământul preuniversitar și lucrările semestriale pentru elevii din învățământul cu predare în limbile minorităților naționale se elaborează pe baza cerințelor didactico-metodologice stabilite de Curriculumul național*”.**

Aplicarea prevederilor menționate mai sus din Legea educației naționale nr. 1/2011 însă suferă întârzieri, ceea ce cauzează un dezavantaj major la examenele naționale (evaluare națională și bacalaureat) pentru elevii care urmează o formă de învățământ într-o limbă a unei minorități naționale.

Cu toate că s-a inițiat elaborarea curriculum-ului pentru elevii care învață limba română ca a doua limbă sau ca limbă nematernă, studiul limbii române se realizează în prezent după programe și manuale speciale doar la învățământul primar, respectiv în clasele V-VIII din învățământul gimnazial. Suntem conștienți de faptul că aplicarea noilor programe de gimnaziu s-a făcut progresiv începând cu clasa a V-a (anul școlar 2017-2018), în deplin consens cu programul pentru clasa a IV-ea, iar începând de anul școlar 2020-2021, s-a introdus noul program și pentru clasa a VIII-a. Însă, eficiența programelor școlare, bazate pe modelul comunicativ - funcțional al limbii române, care vizează formarea

competențelor de comunicare, vor fi măsurabile în rezultatele obținute de absolvenți la examenele de bacalaureat doar după finalizarea studiilor liceale de către acești elevi, abia în anul 2025.

Pentru învățământului liceal cu predare în limbile minorităților naționale încă nu s-a finalizat elaborarea programelor și manualelor specifice de predare a disciplinei Limba și literatura română. Abia în prezent sunt în curs de derulare activitățile specifice de creare, validare și aprobare a noilor planuri-cadru, programe pentru învățământul liceal, pentru elevii care studiază la școli/secții cu predare în limba maghiară.

Pentru elevii din regiunea noastră limba română este ca o a doua limbă sau ca o limbă nematernă, prin urmare, în opinia noastră este necesară introducerea unei noi abordări a studierii limbii române în cadrul învățământului în limbile minorităților naționale, adică cel bazat pe modelul comunicativ - funcțional al limbilor străine, care vizează formarea competențelor de comunicare prin eficientizarea învățării, predării și evaluării limbii române ca a doua limbă sau ca o limbă nematernă.

Reușita școlară în învățarea limbii române este redusă, acest fapt se reflectă și în notele obținute de elevi. Analizând rezultatele obținute în ultimii ani la examenele de Bacalaureat se poate afirma că majoritatea absolvenților de liceu din județul Harghita nu reușesc să obțină nota de trecere la disciplina limba și literatura română. Menționăm că marea majoritate a populației județului Harghita are limba maternă maghiară, și trăiește într-un mediu lingvistic care nu favorizează învățarea spontană a limbii române. Astfel, problema cunoașterii insuficiente a limbii române de elevii din județul nostru a devenit o problemă frecvent dezbătută în societate, în primul rând, din cauza rezultatelor modeste obținute de elevi la examenele naționale.

Precizăm faptul că prin adresele transmise Ministerului Educației Naționale, precum și Institutului de Științe ale Educației am solicitat următoarele:

- Introducerea și punerea în aplicare pentru toate nivelurile din învățământ preuniversitar – primar, gimnazial și liceal - a noilor programe școlare, manuale școlare specifice pentru elevii care aparțin minorităților naționale;
- Schimbarea modalităților de evaluare a disciplinei Limba și literatura română la evaluările naționale și la examenele de bacalaureat pentru elevii care studiază la școli/secții cu predare în limba maghiară;
- Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate

orientate pe nevoile elevilor, și care ar contribui la îmbunătățirea, dezvoltarea metodelor de predare a profesorilor de limba română.

Totodată, menționăm faptul că din răspunsurile primite de la Ministerul Educației Naționale și de la Institutul de Științe, rezultă că noul program adresat elevilor din clasa a VIII-ava fi elaborat/introdus până în anul 2021, urmând ca după această dată să fie elaborat/introdus programul pentru clasele liceale. Noua programă școlară va fi utilizată ca bază pentru realizarea noii programe pentru evaluarea națională a elevilor din clasa a VIII-a, evaluare care va fi susținută în anul școlar 2020-2021.

Dorim să precizăm faptul că la simularea Evaluării Naționale 2021 cele mai slabe rezultate s-au obținut la proba de limba și literatura română în județul Harghita în școlile cu predare în limba maghiară. Din cei 2251 elevi de clasa a VIII-a prezenți la simularea Evaluării Naționale 2021, la proba de Limba și literatura română doar 610 elevi (27,1%) au promovat proba la Limba și literatura română. Acest rezultat este îngrijorător, întrucât constatăm că în județele în care minoritatea maghiară trăiește într-un număr mai redus, la proba de Limba și literatura română, la simularea Evaluării Naționale 2021, în școlile cu predare în limba maghiară rata de promovare este mai mare, de exemplu Sibiu 87,5%, Cluj 74,6%, Alba 74,4%, Bistrița-Năsăud 73,1%, Brașov 68,5%, Arad 61,2%, Sălaj 56,6%, etc.

Având în vedere și aspectele detaliate mai sus, consider că factorii care influențează negativ însusirea limbii române de către elevii ce frecventează forme de învățământ cu predare în limba maghiară sunt: lipsa armoniei dintre conținuturile manualelor școlare, cantitatea - calitatea acestor manuale, programele școlare, metodele de evaluare și posibilitățile de învățare a limbii române, și nu în ultimul rând lipsa profesorilor calificați, precum și lipsa de formare continuă a profesorilor de limbă și literatură română, care predau în școlile cu predare în limba maghiară, lipsa posibilității practicării limbii române vorbite.

Astfel, se propune ca pentru elevii din învățământul cu predare în limbile minorităților naționale disciplina de limba și literatura română să fie predat ca discipline separate și de exemplu din trei ore de predare de limba și literatura română, una să fie de comunicație, care vizează dezvoltarea și facilitarea însușirii limbi române vorbite zi de zi.

În opinia noastră predarea limbii și literaturii române în școlile cu predare în limbile minorităților naționale se poate eficientiza prin organizarea de formare complexă și completă a cadrelor didactice, care predau limba română la școli/secții cu predare în limba maghiară, orientate pe îmbunătățirea competențelor în procesul de predare a

limbii române după programele școlare noi aplicate pentru clasele I-VIII. Pentru elevii din regiunea noastră, limba română este „a doua limbă/limbă nematernă”, motiv pentru care considerăm că este necesară schimbarea conceptului/metodei de predare a limbii române.

Astfel, performanțele slabe obținute la disciplina Limba și literatura română la Evaluările Naționale precum și la examenul de Bacalaureat de către elevii care studiază în școlile cu predare în limbile minorităților naționale justifică **necesitatea introducerii în cel mai scurt timp posibil a manualelor speciale de limba și literatura română, concepute și elaborate pe baza programelor școlare speciale pentru învățământul liceal.**

De asemenea, precizăm faptul că Consiliul Județean a depus în anul 2018 o plângere la Consiliul Național Pentru Combaterea Discriminării împotriva Ministerului Educației Naționale și Centrului Național de Evaluare și Examinare (C.N.E.E). Prin plângerea sus menționată am solicitat de la Consiliul Național Pentru Combaterea Discriminării constatarea și înlăturarea tuturor formelor de discriminare respectiv luarea oricăror măsuri necesare restabilirii situației anterioare discriminării, la care am fost supuși:

- A. În cursul activității privind predarea și învățarea limbii și literaturii române în școlile preuniversitare cu predare în limba maghiară;
- B. Cu ocazia examinării și evaluării cunoștințelor la bacalaureatul național – 2018, disciplina limba și literatura română.

Prin urmare, Consiliul Național Pentru Combaterea Discriminării prin Hotărârea nr. 681/02.10.2019 Colegiul de director a constatat că prin fapta sa, Ministerul Educației Naționale a încălcat dreptul la educație în condiții de egalitate a elevilor români aparținând minorității maghiare, prin neadaptarea manualelor școlare pentru elevii aparținând minorității maghiare, încălcând prevederile art. 2, alin. 1 și alin. 4 coroborat cu prevederile art. 10 lit. h) și art. 11, alin. 1 din *Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată și a sancționat Ministerul Educației Naționale, prin ministru cu amendă contravențională în valoare de 2000 lei.

Luând în considerare cele prezentate, Vă rog să ne sprijiniți, ca în cel mai scurt timp posibil, să fie concepute și elaborate programele școlare și să fie introduse manualele speciale de limba și literatura română și pentru învățământul liceal pentru elevii care studiază la școli/secții cu predare în limba maghiară și să fie schimbate regulile de evaluare la disciplina de limba și literatura română pentru elevii care studiază la școli/secții cu predare în limba maghiară, prin asigurarea evaluării diferențiate.

